

Numărul 24.

Oradea-mare 15/28 iunie 1903.

Anul XXXIX

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2 de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Din viața Românilor Macedonenii.

Fără tată.

zi frumoasă de vară.

La umbră sub nucul din grădină o femeie tineră. În brâu o furcă, iar fusul se învârtă sbrînând în mâinile sale.

În giurul ei un băiețel ca de vr'o 6 ani se joacă cu un cerc.

Tinera femeie e de o frumusețe răpitoare, dar din toată figura ei transpiră o tristeță profundă. În giurul ochilor sei mari, adânci și lacrimoși s'a desemnat un cearcăn vênât. Oboșită de gândurile ce o năpădesc, ea lasă fusul și stă cu privirile pierdute în zare, căutând să pătrundă ceva în depărtări. De sub gene îi picură doue lacrimi.

Băiețelul e cu gândul tot la jocul seü, dar un oftat puternic al mamei îi intoarce privirile spre ea. O vede plângend.

- Iar plângi, mămițico?
- Nu plâng, dragul mamei, ți s'a părut numai.
- Nu mi s'a părut. Tu plângi în toate zilele.

Și șciü eü de ce plângi.

— Și de ce plâng, suflețelule?

— Plângi, că nu vine tata.

Și atunci dă-i cu întrebările: da de ce nu vine

tata, mămițico? Unde-i tata? Pentru ce a plecat tata? Nu ne vrea tata pe noi?

— O să vie, fētul meü, o să vie, pentru că tata ne vrea mult, mult. El e departe acü, foarte departe. El stă acolo, ca să-ți cumpere ție haïne frumoase și jucării și pălărie.

— Dar cum e tata? E mare? e voinic? Ce bine, mămițico, să fie și tata cu noi.

Și copilul, vorbăreț cum sânt toți de vârsta lui, numai să fie cine să-i asculte, nu mai conținește povestind:

— Uite, mamo, ieri s'a bătut Mitru cu Cota. Cumpăraseră împreună ci-reșe, dar la împărțală, Mitru, ca mai mare ce e, voiă să ia mai multe. Dar Cota dăduse și el tot atâtea parale și voiă să le împărță drept pe jumătate. Dar Mitru zice: nu-ți dau nici una mai mult. Și atunci s'aü luat la ceartă. Mitru înse,

cum e mai mare și mai voinic, a început să-l bată pe Cota.

„Dar odată numai a țipat Cota și iață-l pe tatăl seü. Cum îl vedü, Mitru o sbunghi la fugă și se ascuse în casă. Dar pe mine, mamă, când m'a bătut alaltăieri Ilie al Mandei, n'a fost tata acü să me scape, că-i arată lui. Și ce reü m'a bătut! Uite, încă me doare brațul ăsta. Și arată mamei brațul drept, plin și rotund.

— Bată-l Dumnezeuü să-l bată, când te lovi pe

Regina Draga

Regele Alexandru

tine, odorul meu, îi zise mama îndurerată, acoperindu-l de sărutări și de șiroaie de lacrimi.

E trecutã noaptea de jumătate și în tot satul nu e nici o mișcare. Numai la casa tinerei femeii lampa arde încă. Printre perdele vezi mereu umbra ei. Femeia e agitatã, se duce de colo până colo în prada celei mai mari neliniști.

În casã e un bolnav. Până afarã se aud gemelele și oftãturile lui. Bolnavul e bărbatul ei, e tatãl băețelului. După 5 ani el s'a întors din străinătate, dar cum? Numai umbra celui ce a fost. Te sperii uitându-te la el. Ochiii îi sânt stinși și dispar în cavitãțile adânci și mari. E așa de palid la față și așa de prãpãdit, așa de slab, cã te miri cum se mai ține licãrirea de viață ce i-a ramas. E întors de doue sãptemãni cu o boalã, care-l consumã repede. Una din acele boli cari nu iartã. Și de doue sãptemãni tinera femeie, ca o martirã din alte timpuri, stã într'una la cãpêteiul lui. Cãte n'a fãcut pentru el, pe cãți medici n'a chemat de la oraș, la cãte babe nu s'a adresat! Dar bolnavul slãbiã, se ducea vëdënd cu ochii. Licãrirea de viață se stingea din ce în ce și cu ea și speranțele tinerei femeii.

Iar sãrãcuțul de bãiat e cuprins de fricã și de sfialã la vederea bolnavului lungit în pat. El tremurã, când acesta îl ia în brațele sale osoase și-l sãrutã cu foc. Copilul e nedumerit: se poate cã asta sã fie tata, pe care nu-l vëduse altã datã? Mãnițica îi spunea în toate zilele, cã tata e tinër, cã e frumos, cã e voinic. Și ce puțin semenã cel ce vedea în față-i cu acel tatã mãndru, înalt, spãtos, pe care îl descria mã sa! Ce-și inchipuia el cu mintea-i de copil și ce se i se înfãțisã acum ochilor!

— Dar asta e tata, mãnițico? întrebã el pe mã-sa, profitãnd de un moment, când aceasta eșise din odaia bolnavului.

— Åsta e, puicule, asta e.

— Dar de ce e așa de galben? De ce stã tot culcat? de ce plãnge? Mamo, nu-i frumos tata al nostru.

— O sã se facã iar frumos, drãguțule, cã acú tata e bolnav.

— Și când o sã se facã bine?

— Când o vrea Dumnezeu.

Una din ultimele zile calde de toamnă. Subt umbra nucului din grãdinã stã iar tinera femeie. În poale și în pãr îi cad frunze veștede.

Din frumusețea ei de odinioarã, nu i-au ramas decãt urme slabe. Tot mari și adãnci îi sânt ochii, dar nu mai au strãlucirea și vioiciunea de altã datã. Ei sânt stinși, plãngători. Cearcãnul vënãt din giurul lor s'a fãcut mai mare, s'a sãpat mai adãnc. E palidã și trasã la față biata femeie și corpul ei a perdut mult din mlãdierea lui.

Cu capul plecat pe pieptul, unde nu mai tremurã la umbret un sin plin și rotund, femeia stã dusã pe gãnduri. Numai în negru e imbrãcatã și negre trebuie sã fie gãndurile ce o muncesc.

Alãturi e bãețelul. Este tot așa de frumos, rumen, grãsuliũ, are tot acelaș pãr blond buclat, care-i cade pe frunte. Dar a perdut și el din veselie și expansitatea sa. Nu mai e așa de sglobiũ, nu mai sare sprinten într'un picior, nu mai ride cu acel ris plin, copilãresc, care dovedeșce o inimã inocentã și un cuget curat.

El își cautã ocupație în frunzele de nuc, ce-i trimite vântul de toamnă. Stringe mai multe, le o-rëndueșce una peste alta și face un pachetel, pe care-l pune de o parte. Apoi stringe altele, face alt pachetel și-l pune peste cel dinteiũ.

Obosit de aceastã muncã, se întoarce spre mã-sa.

— Mãnițico, de ce stai tot tristã, de nu riði nici odatã, de ce nu ești de loc veselã?

— Rîsul și veselia mea au intrat în morment, fãtu meu. Mi le-a luat cu sine în ziua când tatãl teũ a plecat dintre noi. Mie nu mi-a lãsat decãt lacrimi și jale.

— Și care va sã zicã, mamo, acú tata nu mai vine nici odatã la noi?

— Nici odatã.

— Și de ce nici odatã? Tu-mi spuneai, cã tata nu e reũ, cã el ne vrea pe noi. Ei, acú de ce s'a supãrat, ce reũ i-am fãcut noi?

— Tata a murit, copilul mamei. El doarme acolo la cimitir, în mormentul unde ne ducem noi în toate zilele și pe care ai sãdit și tu cu mãna ta o floare.

— Și n'o sã-l vedem vr'odatã pe tata?

— O sã-l vedem, când ne-om duce și noi la el. Până atunci noi vom trãi singuri pe pãmânt. Tu de acú înainte ai numai pe mama, iar tatãl teũ e Dumnezeu din ceruri.

Copilul tãcũ și nu mai continuã cu întrebãrile... Rãspunsurile mã-sei i-au apãsat greũ sufletu-i de inger.

— Fãrã tatã, își zise el șoptind șieși ideile ce-i frãmãntãu creeru-i de copil. Cota are tatã și Mitru și Pitu și Culiciũ și toți au tatã. Iar eu sã n'am?

Apoi, adresãndu-se mã-sei:

— Dar, mãnițico, eu n'oiũ fi tot copil. Me voi face și eu mare. Voi fi bărbat voinic cum ziceai tu cã e tata. Și atunci eu am sã te apãr pe tine, sã dea numai cineva de tine și sã vadã el.

Luãndu-l în brațe, multã vreme mã-sa plãnse, udãndu-i în lacrimi pãru-i blond și buclat.

Salonic.

N. Bațaria.

S o n e t.

Ea, — Lui.

Pe terasa 'nfășurată în zorele adormite,
În rãcoarea nopții calme, în parfum suav de flori, —
Singurã, numai cu lampa, îți rãspund visãnd, iubite;
Singurã, din depãrtare, te sãrut de miu de ori.

Tãnguioasele-ți blesteme dulce dragoste-mi trimite
Și me farmecã 'ntr'atãta, și 'ntr'atãta-mi dau fiori
Cã, de-ai fi acum aproape, tu comoarã de ispite,
Te-aș lãsã cu-o sãrutare ultimã sã me omori.

Dar nu ești. Azi, — nu o lunã, nu un an, — o vecinicie,
De când 'mi-ești așa departe și departe-ți sânt și eu...
Și cât timp o sã mai treacã, cine știe! cine știe!...

Ia garoafa asta; cule-o, cum me culci, pe pieptul teũ;
În petalele ei albe me trimit întreagã ție
Și-ți zic: noapte bunã, dragul, sufletul, norocul meu.

Haralamb G. Lecca.

Poștașul dragosteî.

Comedie în trei tablouri.
(Urmare).

Scena VII.

Emil (intră); *Aspasia*, *Elodia*.

Elvira (intră și ea după ce a privit, gânditoare, pe urma lui Cesar.)

Emil. Poesiile lui... Eă fac mai cu haz ca el...
Elvira. El e cunoscut și dta nu, aci e deosebirea.

Emil. Eă sânt un mare necunoscut, dșoară; cine s'apropie de mine, se pierde... de dragoste...

Elvira (riđend.) Ingâmfatule! Ai așteptă mult de la mine, asemenea pierdere... de timp...

Emil. Dșoară... nu me atăcă... fiind că-s prea sănătos, ca să pot fi... „atacat“...

Măcelul din Belgrad.**Intrarea conjuraților. Regele Alexandru își împușcă adjutantul trădător.**

Elvira (în timp ce Emil se descarcă de pachete.)
Domnul Boruneanu la dta, verișoară? Ce surprindere... Și de ce eră așa de grăbit?

Emil. Se vede că eră prea păcălit...

Elvira. Cum? (după ce întreabă din ochi pe Emil, care ridică din umeri.) Mie-mi plac foarte mult poesiiile lui... }

Elodia. Astămpără-te cu glumele, Emile... Nu veți că Elvira e curiosă să afe... (cătră ea.) Cunoșoi de mult pe dl Boruneanu?

Elvira. De-acum un an, când a vânat, cu niște prieteni, pe moșia noastră...

Emil. Și te-a vânat, de sigur, cu poesii în loc de gloanțe...

Elvira. Nu sînt vînat uşor de prins, domnule...
(*Elodie.*) E drept, că am vîdut în nişte reviste, — care mi le-a trimis... cine? nu şei — am vîdut mai multe poesii cu dedicaţia: „pentru E... S...” (*Elodia se întunecă la faţă.*) Mi-au plăcut... şi am simţit că sînt pentru mine... E... S... *Elvira Sureanu*... Ce căldură în ele! ce declaraţie... (ridînd.) Ve asigur înse că nu mi-au clătinat echilibrul...

Emil. Şei e cine-o să-ţi clatine matala echilibrul...

Elvira. Cine, te rog?

Emil. O să-ţi spui e mai târziu... Cât pentru poesiiile cu dedicaţia: „pentru E. S...” nu-ţi erau adresate dtale, dşoară indiferentă... de vreme ce şei persoana de care i-au fost inspirate... (se uită la *Elodia.*)

Elodia. Emile! fi mai puţin risipitor în glume... care pot face victime...

Aspasia. Şi dac' ar avea de unde risipi... cu spirit...

Emil. Dşoară *Aspasio*... spiritul nu-i pentru gâşce...

Aspasia. Eă, gâşcă, — urechiatule? (Se repede la el.)

Emil (ferindu-se.) Ajutor... dşoară indiferentă...

Elodia (*Aspasioi.*) Lasă-l... (incet.) Me duc să me îmbrac... să nu apuce să vie... *el*...

Aspasia. Atunci să-ţi ajut... să facem şi vr'o legăturică... şei, ca pentru zilele dintei...

Elodia. *Elviro*... te lăsăm pentru câteva momente... eă şi *Aspasia*...

Elvira. Ve rog...

Emil. Răspund eă de dşoara... că nu fuge...

Aspasia. Fereşce-te, *Elviro*, de mojiicile dlu... (Iese cu *Elodia.*)

Scena VIII.

Elvira, Emil.

(*Elvira* remăne pe gînduri. *Emil* îi aduce unul din pachete.)

Emil. Nu onorezi o prăjitură cu muşcătura frumuşilor dtale dinti?

Elvira (distrasă.) Nu...

Emil (după ce pune pachetul lângă celelalte.) Da ce ai, dşoară indiferentă?

Elvira. Am... că sînt curioasă. Cunoşei dta defectul acesta?

Emil. La domnişoarele frumoase ca dta, se chiamă calitate, nu defect.

Elvira. Ei, uite, când „calitatea” aceasta me... chinuiese, voiă să mi-o satisfac numai decât...

Emil. Dacă-ţi pot fi de folos... prezent!

Elvira. Da, imi eă...

Emil. Eă vînd înse numai pe preţ în natură...

Elvira. Adecă?...

Emil. Un sărutat...

Elvira. Ast preţ în natură... nu-ţi pare prea... nenatural?

Emil. Me prind că ai vrut să zici: obraznic...

Elvira. Imi place că eă deştept.

Emil. Mulţumesc. Imi plac fiind că eă delicată... Sînt la porunca dtale: întrebă!

Elvira. Cine-i persoana căreia creă că ar fi adresate poesiiile dlu *Boruneanu*?

Emil (scărpinându-se la nas.) A l da... am înţeles... Indiferenţa matala se poate chiamă, în cazul nostru, „coarda sensibilă”...

Elvira. Ei! nu me necăji...

Emil. Iar imi plac... fiind că mergi drept la ţintă... Ah! dşoară, dşoară!... (după ce face câţiva paşi, se opreşe în dreptu-i.) Haide să-ţi fac hatărul... Toate poesiiile, cu dedicaţia „pentru E... S...” sînt adresate dnei *Elodia Savel*... de care, extra sensibilul poet e amoresat... lulea... saă ciubuc... (*Elvira* se turbură.) Tuşica *Elodia*... nu-l poate suferi... (*Elvira* tresare şi ascultă cu interes.) De-aceea, s'a hotărit să-l joace o farsă, şi azi chiar m'a trimis c'un bilet la dumnealui... dulce bilet, care la urmă o să lasă acru... ca sarea de lămăe a unchiului *Savel*... Iată pentru ce l'ai vîdut aici pe poetul... De sigur că tuşica şi-a făcut „pontu”... şi acuma aştept să rid... să ridem împreună...

Elvira (urcînd repede, emoţionată.) Da?

Emil (şieşi.) Mi se pare că se duduea... dudue după poet... (se duce după ea.) Ce ai, dşoară?

Elvira (coborînd.) Dta creă că în adevăr e farsă?

Emil. Fireşce că cred... Ce? nu cunosc eă pe tuşica? Nu mi-ar fi spus ea mie adevărul?

Elvira. Veă că domnu *Boruneanu* nu prea plecă cu aerul de păcălit.

Emil. Me rog, ca să păcăleşci pe cineva, trebuie să-l ameţeşti întei, şi, de sigur, că tuşica l-a ameţit de i-a zăpăcit şi *Musa*...

Elvira (privindu-l lung.) Aşă-ţi pare?

Emil. Uite cum se 'ndoeşce...

Elvira (urcînd.) Me tem că...

(Întă *Elodia* gătită de vizită; *Aspasia* cu o legătură, ce o lasă din greă lângă uşă.)

Scena IX.

Emil, Elvira, — (privind cu mirare.) *Elodia, Aspasia.*

Elodia. Dragă *Emile*, repede o birjă, te rog...

Emil. O birjă? Te duci la plimbare?

Aspasia. Prea eă curios, băeşaş. Hai, du-te când iţi porunceşce mătuşă-ta...

Emil (nedumerit.) Me duc... Dar legătura aia?

Aspasia. Ducem nişte rochi... la reparaţie...

Elodia (nervoasă.) Du-te, *Emile*, mai repede...

Scena X.

Aceiaşi; Niculina (tute.)

Niculina. Nu plecă, cuconiă, că vine boeru...

Aspasia. Na! incurcătură!

Elodia (turburată.) Ce i de făcut?

Aspasia (înaintînd spre uşa unde e legătura.) Las' că me iaă eă la colţ cu el... dacă i pe-aşă! (Cearcă să tărăscă legătura.)

(*Elodia* trece în spre piano; *Elvira* şi *Emil*, în faţă, unul lângă altul, privindu-se, înţeleşi.) (*Savel* intră gâfăind.)

Scena XI.

Aceiaşi; Savel.

Savel (se duce drept la *Aspasia* şi pune piciorul pe legătură.) Ce-i asta, cucoană *Aspasio*!

Aspasia. E... că ne despărţim de dta, asta-i? Mai poftesci explicaţie?

Savel (înmărmurit.) Auă?

Elvira (incet lui *Emil.*) Înţelegi acum farsa?

Emil (mănios.) Da... (se duce lângă *Elodia*, — incet.) Va să zică am făcut-o pe... poştaşul dragostei!

Elvira (iși acopere fața cu mâinile, incet.) *Îartă-me, Emile...*

Aspasia (apucându-l de mâni.) *Ei, nu te duci după birjă? Ce mai stai?*

Savel. *Nimenea nu are voie să iasă din casa mea!... (strigă.) Toaderel.*

pofta de despărțire... (trece lângă Elodia, poruncitor,) Marș de te desbracă!... (ridicând pumnul) ori te sdrobesc...

Aspasia (cercând să-l dea de-o parte.) *Băcanule! Ilipscanule! mojiucle... Să nu dai... Săriți!*

Savel (îi dă brânci.) *Du-te dracului...*

Măcelul din Belgrad.

Conjurații selbăteciți împușcă și străpung cadavrele regelui și reginei.

Scena XII.

Aceiași, Toader.

Toader (intrând.) *Poruncă, domnu Mina...*

Savel. *Încue jos ușile...*

Elodia (lui Emil.) *Te rog... scapă-ne...*

Aspasia. *Să încue ușile? (făcând semnul suflecării mâneilor.)* *Îa hai pe el, fetelor... să vedem care pe care...*

(*Toader* iese și Emil după dânsul.)

Savel (rinșind.) *Stai că ve fac eu să ve treacă*

Emil (se ivește la ușa pe unde venise Elodia și le face semn, ei și Aspasiiei.)

Elodia *Îaca me duc... (trece — incet Aspasiiei.)*

Vino că ne scapă Emil... (face semn și Elvirei.)

Aspasia. *Om scapă noi altă-dată... (trece după*

Elodia; Elvira, o urmează cu capul plecat.)

(*S'aude răsucitul cheei în broască.*)

Niculina. *Au încuiat ușa, boerule; să știi că fug pe din — dos...*

Savel. *Degrabă... Afurisiții... (La care ușa se duc o află încuiată.)*

Niculina. Domnu Emil a făcut drăcia.

Savel (umbland furios și suflând.) *Auți!* să plece!
Despărțire!— (sguindu cu furie ușa pe unde a eșit Elo-
dia.) *Elodio!* *Elodio!*...

Niculina (la fereastră, c'un țipăt.) *Toader lungit
jos... și dumnealor, uite-le pleacă... Pe unde să ies?*
(Deschide fereastra, — *Savel* vine spre ea, găfăind.)

(*Cortina.*)

(*Va urmă.*)

N. Radulescu-Niger.

Peșitoarea cocoșatului.

— Anecdota. —

Unui cocoșat odată

Abătându-și să se 'nsoare,

La o fată ce-și ochise

A trimes pe-o peșitoare.

Peșitoarea înse-atunce,

Ca să iasă cât mai bine,

Caută, mergând acolo,

Incă-un om să-și ia cu sine.

Mai cu seamă peșitoarea

Se teme ca de păcat

Cum s'aducă densa vorba

Despre el că-i cocoșat,

Că despre cocoșă doară

Să vorbească trebuia,

Dar s'o 'ntorcă-asă ca fetei,

Să nu-i vie greă de ea.

Îa un om deci peșitoarea

Și mergând cu el la fată

Hai, cu 'nctu-aduce vorba

Către fată, mamă, tată:

-- A! și are bani flacăul,

Peșitoarea colo zice:

Îară omul cel cu densa

Vrea mai sus să mi-i ridice:

-- Ba, ce bani! He, he! ca densul

Zeu, că prinde-m'aș și eu,

Că pe mine 'n ziua de-astăzi

Să me bați că n'am un leu.

-- Și-i bogat, femeia zice:

Îară omul:

— Ce bogat!..

Ba bogat chiar bine, frate,

Mai că-i cel înteu din sat.

-- Da! Și-i bun, femeia zice,

Căci îl știu c'am fost ca moașă,

Da-i nițel cam cocoșat.

Îară omul ca mirat

Zice: Ho! Ba ce cocoșă!..

Martie 1903.

Th D. Speranța.

Vermele de mere.

(Din legendele, datinele și credințele Românilor despre insecte.)

Înainte de a veni Dzeu pe pământ, erau o mulțime de oameni, cari de cari mai isteți, prefăcându-se prin ajutorul diavolului sub a cărui ocârmuire erau când într'o jivinie când în alta, după cum aveau voie. Acești oameni puneau rămasag, că se vor preface în mătă, ori în căne, și așa și făceau, căci dracu îi ajută, plăcându-i mult de oamenii lui cei iscusiți. Cei ce îi vedeau credeau că ei is Dzeu și li se închinău lor, aducându-le câte și mai câte daruri. Diavolul vedându-le toate acestea, eră cât pe

aici să-și sară din piele, creșdend că toate popoarele vor uită de Dzeu și se vor închină oamenilor lui. Așă eră să se și întemple. Dzeu care le vede toate șarlătăniile, până la o vreme a stat și s'a uitat la ei, ca să vadă slăbiciunea oamenilor, dar mai pe urmă s'a hotărît că să se scoboare jos la ei, căci a vedut că zo să stai numai cu mânilor în sin nu e bine. Deci scoborindu-se jos între cealaltți muritori, umblă și el alătura cu ei de la un iscusit la altu, ca să le vadă faptele. După ce umblă pe rënd pe la toți, le zice ca să se stringă cu toții la un loc, și să facă minuni pe întrecute, că celui ce va face minunea cea mai mai mare, i-a da un sac plin cu aur. Aușind iscusiții de făgăduiala cea mare, s'au adunat a minune în o șură mare ce giur impregliur eră încungiurată tot cu meri. Dzeu dându-le de șcire că pot să-și înceapă lucrurile, fiecare ș-a arătat șciința. După ce le-au făcut toate câte l-au șciut, le-a zis Dzeu, ca să-i facă și un măr ca cele de afară de pe meri. Ei inse nu au putut. Pentru aceea Dzeu a slobodit un trăsnet în mijlocu lor. Ei de frică cu toții s'au ascuns în miezul merelor de pe meri și acolo au rămas până în ziua de azi prefăcuți în viermi de mere. (Fălfălău.)

Credințe: Ca să nu ai vermi de mere în merele din grădină, ia pucioasă și o aprinde în mijlocul grădinei în ziua de paști. (Fălfălău.)

Vermi de mere sunt blăstemu lui Dzeu.

(Gurghiu.)

Când găsești viermi de mere, aruncă-i în foc, că ai aruncat pe sluga diavolului. (Ibănești.)

De ai găsit viermi de mere, aruncă-i și scuipește peste foc, că scuipești pe dracu în ochi.

(Hodac.)

Vermi de mere pe crengi de veș găsi, e semn că o să se ușce mēru. (Fărăgău.)

De vreai să nu ai vermi de mere în grădină, când infloresc meri, zi:

„A plecat huia
Handra huia,
Ș-o găsit pe huia
Handra huia,
Eū încă am pornit
Și l-am găsit
Și 'ncă-am plecat
Și l-am aflat
În vēr de mēr,
În vēr de pēr*
Pe un mēr suind,
Tot lucrând,
Tot piscuind,
Și mere māncānd,
Mere sflederind.
Io reū m'am supērāt,
De coadā l-am luat
Asā, așā (aratā)
Și 'n foc l-am țipāt
Ca să peie
Ca fumu
Cu care il afum.**

Theodor A. Bogdan,
invēt. in Bistrița.

* Se poate descântă și la viermi de pere.

** Când descântă, il afumă și zicēnd tot sdrosbesce un mēr vermenos, de nici urma nu-i mai rămāne. Când zice: „așā, așā“ — atunci ia câte o bucatā și o țipāt în foc.

(Ibănești.)

Puterea nutritivă a zahărului.

Zahărul e un aliment capabil a servi la repararea fiziologică a organismului, la nutrirea lui. Care e înse valoarea sa nutritivă? Până acum se admitea că valoarea unui aliment, ca factor de energie nutritivă, depinde de puterea sa termogenă, de numărul de calorii aduse corpului prin procesul de combustione.

Acest principiu, experiențele din urmă au stabilit că e fals. Chauveau a dat unui câne alternativ: întâiu o rație alimentară corespunzând unei valori termice de 1513 calorii, compusă din 500 gr. carne fără grăsime, 110 gr. osânză și 400 gr. apă; apoi o altă rație echivalând numai cu 1144 calorii, compusă din 500 gr. carne fără grăsime, 168 gr. zahăr și 400 gr. apă. Prin experiența aceasta s'a probat că cânele n'a slăbit sub regimul zahărului (1144 calorii) rația grasă fiind just indigestibilă substituită pentru a-l menține în echilibru fiziologic.

Cânelui nu i s'a întâmplat nimic, ba chiar prin rația cu zahăr s'a manifestat mai bine starea lui de sănătate.

Din această considerație calculându-se raportul dintre valorile termice a celor două rații, s'a constatat că valoarea energetică e mai mare la rația cu zahăr, decât la cea cu grăsime.

D'acii dar adevărul că cel care mănâncă grăsime sau unt prosperă face bine, cel care roade zahăr înse, face și mai bine.

Din rezultatul ce savantul Chauveau a obținut, s'a conchis că zahărul nu este numai un aliment direct nutritiv, dar că favorizează și asimilația substanțelor albuminoide: ca ouele, cărnurile, caseina din lapte, brânza etc.; și pe lângă această proprietate mai are și pe aceea de a tempera în mod simțitor manifestațiunile supărătoare ale desasimilațiunii.

Experiențele lui Chauveau au fost repetate de alți savanți ca Malpeaux și Dickson. Experiențele acestora s'a făcut la cai, vaci, berbeci și porci. Ei au adăugat în rația alimentară a acestor animale rații determinate de sirop rămas din fabricațiunea zahărului (melasă) și au obținut o creștere mare în greutatea corpului lor.

Acum mulți poate vor face obiecțiune în contra acestui gen de experiențe. Noi nu suntem câni, nici dobitoace cu coarne, nici patrupede rătătoare. Cum îndrăzniți prin urmare a formulă că dacă porcul se ingrașe cu melasă să se ingrașă și speța umană cu dulceturi!

Acestora înse cari formulează o obiecțiune așa de curioasă, le dăm argumentul științific, că până la o nouă clasificare zoologică și omul rămâne un autentic mamifer...

Trebue să ne supunem dar acestor fericite experiențe zahăroase... și să constatăm adevărul prin noi înșine, căci este dovedit că o bucată de zahăr voiajând prin cotiturile intestinale ale unui cal bătân, nu simte nici o peripeție, ca bucățița de zahăr care traversează cu multă gentilețe în lungul tubului digestiv al unei femei frumoase...

Încercări salutare au fost făcute în armata germană. În marș o bucățiță de zahăr potolește setea și micșorează foamea...

Și din aceste constatări sănătoase. igienistul ce alte concluziuni poate propune decât acelea, că marea cantitate de zahăr, care nutrește și fortifică or-

ganismul, iar nu ca alcool care ne abrutisează și degenerază speția umană. Și dacă ne mai gândim la imposibilitatea cu care e încărcat destul de enorm zahărul (în budgetul francez găsim 180 milioane venit anual) trebuie să fim de partea unui mare economist igienic(?) care a zis că imposibilitatea pe zahăr e un... scandal economic.

Aurel Seurtu.

Poesii populare.

Din comuna Șard (comitatul Albei-Inferioare).

Lasă-me Doamne să zac
Pe perină de bumbac,
Și 'n brațele cui mi-i drag;
Lasă-me Doamne să mor,
Pe perină de fuior,
Și 'n brațele cui mi-i dor.

De-aici pân' la Hufedin
Tăte mândruțele-mi vin
Și cu mâncări și cu vin.
Di la Hufedin la vale,
Nu-mi mai lase nime 'n cale,
Nici cu vin, nici cu mâncare.
— Di la Hufedin în jos
Du-te, bade, sănătos
Ca ș-un trandafir frumos,
Că și io merg sănătoasă,
Ca ș-o vioală frumoasă.

Cucule cu peană sură
Di ce cânti la noi pe sură?
Doar ții foame, o' ții sete?
O' ții dor de codru verde?
— Nu mi-i foame, nu mi-i sete,
Nu mi-i dor de codru verde,
Da mi-i dor de țara mea
C'am lăsat tri mândre 'n ea;
Una 'n deal și una 'n vale,
Una 'n ulița ai mare
Ai din deal s'o măritat,
Ai din vale m'o lăsat,
Ai din ulița hai mare
Nici grija nu mi-o are.

Nevasta 'nvălită roată,
Mere la crișmă, se 'mbată,
Vine-acasă reu betea.
Bărbatu din grai grăia:
— Tu, mușere, dă la porci.
— Vai bărbate, nu mai poc.
— Tu, mușere, hai la vie.
— Vai, bărbate, reu mi-i mie.
— Tu, mușere, hai la birt.
— Stați, bărbate, să me 'n schimb.

Măndrele cari-s frumoase
Nu se tin cu prune grase,
Nici cu mere roșuțe,
Făr' cu vin din doniceuță.
Și cu vin și cu pălincă
Și cu carne de junecă,
Și cu vin și cu vinars
Și cu dor și cu necăz.

Mândra 'naltă cât o cotcă,
Ias' afară, face potcă;
Mândra 'naltă cât o nucă,
Toți ficiorii se bursucă.

Enea.

SALON

Cărți noue.*

Th. Șerbănescu: Poesii, adunate și publicate de T. G. Djuvara, însoțite de studii asupra poeziilor lui Șerbănescu de D. C. Ollănescu și T. G. Djuvara. Cu un portret al autorului. 1902.

Regretatul Th. Șerbănescu are un nume bine cunoscut ca poet liric în literatura română. Poeziile lui se cântă în toate cercurile tinerimei, căci dânsul a fost poetul inimei, a cântat sentimente comune etății candidă în care sufletul nu cunoaște decât fericirea dragostei.

Idolul lirei sale a fost femeia. Toate inspirațiile lui izvoresc din dragostea femeii. Aceasta dragoste e scopul suprem al vieții sale, numai aceasta îi dă bucurie pe pământ, numai aceasta îi inspiră fericirea.

Credeul său ni se tâlcușe plastic prin următoarele cuvinte, spunând că femeia

Este o minune a lui Dumnezeu!
Femeie! femeie! cui să me 'nchin eu?
Aceluia care astei lumi te-a dat!
Ție, ce dai ceea ce el a uitat:
Dulcea fericire a unui traiu greu?
Femeie, femeie! ție me 'nchin eu! (pag. 29)

Cântăreț resfătat al dragostei femeii, lira lui nu se coboară în adâncimile inimei izbite de dureri sguuitoare, ci rămâne la suprafață și trece ușor peste valuri, ca rînduneaua care în sborul său numai le atinge cu aripele sale.

Poate tocmai din cauza aceasta a devenit atât de popular, căci mulțimea nu se adâncește în sentimente profunde, ci preferă ce-i mai ușor de înțeles.

Mult a contribuit la popularizarea lui Șerbănescu amicul său compozitorul Cavadia, care a scris muzică pentru mai multe poezii ale lui și astfel acele se cântă prin toate familiile și concertele.

Cine nu cunoaște romanța: „Unde ești?” sau cea intitulată „Un sărutat?” — ori „Dorul?” — „Me iubești!” și altele multe, căci Șerbănescu a scris mult.

Și cu toate că a fost fecund și poeziile lui se cântă în toate părțile, dânsul nu s-a adunat în volum lucrările. Meritul d'a le fi adunat și publicat la un loc, după moartea poetului, este al amicului său T. G. Djuvara, care cu multă sîrguință a colectat tot ce a scris poetul, resfoind toate ziarele și revistele și mai adunând o mulțime de cele nepublicate. Munca sa a fost încoronată cu succes, căci a reușit să ne dea un volum mare, care conține o sută de poezii publicate și vr'o șeptezeci de inedite. Dl

* Rapoarte prezentate Academiei Române în comisiunea de noue a premiilor anuale, în sesiunea generată din anul acesta.

T. G. Djuvara a făcut un bun serviciu literaturii noastre.

Prin aceasta colecțiune dsa a clădit figura poetică a lui Șerbănescu. Acum îl avem înaintea noastră în toată întregimea sa, cu toate calitățile frumoase și cu toate defectele. Putem să-i fixăm locul în literatura română.

Șerbănescu nu este un mare liric, care crează epocă în literatură; este înse un remarcabil talent liric, care impresionează plăcut, care cântă bucurii și dureri mai ușoare, care a și fost imitat de mai mulți.

Un loc înrte frunții Parnasului român nu-l compete, dar un loc cinstit va ocupa totdeauna, căci a fost sincer, a cântat vecinic ceea ce a simțit, a fost nefățurit, adevărat și nici odată fals.

Limba lui e dulce, clară și naturală ca sentimentul ce cântă. Iată pentru ce inimele simțitoare totdeauna îl vor ceti cu plăcere. Cetind poeziile lui, respirăm par că un aer mai proaspăt și întineritor, care ne face plăcere, care ne spune că viața e frumoasă.

Să aducem dar memoriei lui prinusul recunoștinței, votând o parte din premiul Adamachi — la care concurează — pentru încununarea lirei sale. Cu atât mai vîrtos să facem aceasta, căci suma votată se va adăuga la fondul pentru ridicarea bustului poetului.

*

Eugenia Ianculescu-de Reus: Voință. Roman. 1902.

Se știe că genul literar, în care femeile au obținut succese mai mari, este romanul de conversație. Causa acestui fenomen se explică prin faptul că spiritul femeiesc are aptitudini mai dezvoltate pentru conversație.

În literaturile străine sînt multe astfel de romanțiere, cari fac deliciile familiilor și în deosebi ale seculului gingaș. La noi Români femeile încă n'au început să crie romanuri și aproape tot ce avem în ramul acesta se datoreșce bărbaților.

Autoarea scierii de față este una din primele cari își înceară puterile pe terenul acesta.

Subiectul lucrării sale este scos din viața socială modernă a țării. Romanul său ne presintă viața unei femei, care ca fată orfană, se mărită numai pentru ca să scape de lacomia părinților sei vitregi, cari voia să-i răpească zestrea spre a înlătură de-sastrele vieții lor destrăbălate.

Ea înse nu poate să se mărite după acela pe care îl iubeșce, ci trebuie să ia de bărbat pe primul venit, căci primejdia este mare. Se 'nțelege că dânsa n'a putut fi fericită. Peripețiile acestei nefericiri formează țesutura romanului.

Cum acelea sînt simple, astfel și romanul rămâne în cadrele unei acțiuni domoale. Cîocniri dramatice mai adânci nu ne sguode. Firul narațiunii curge lin, ca un riș fără cădere mare, care ce-l drep tul nu scobeșce tăiaturi adânci, dar nu face nici cotituri, ci merge drept înainte.

Este o lucrare întemeiată pe dezvoltarea psihologică a caracterelor și ea atare ofere o lectură plăcută. Merită să fie încurajată, de și nu se avîntă la înălțimea unui premiu.

*

Ioan Petrovici: Un colț de viață. București. 1902.

Sub titlul acesta tinerul autor s-a adunat într'un volum poeziile, după cari ne dă două drame în câte un act.

Poesiile au timbrul unui începător cu calități nedesvoltate încă, cari nu ne fac să întrevădem afirmarea unui talent liric.

Mult mai favorabilă este impresiunea ce simțim la citirea celor două bucăți dramatice: „O sărutare” poemă dramatică într'un act și „Urmările iertării” dramă în versuri într'un act.

Ambele aceste ne conving că autorul are inclinațiune pentru genul dramatic. Darul invențiunii, ce-i dreptul, nu-i este bogat; dar știe să-și presinte subiectele simple în o formă plăcută, cu dialoguri bine ținute, în o limbă potrivită. Aceasta ne îndeamnă să credem, că ne aflăm în fața unui talent al viitorului.

Iosif Vulcan.

Măcelul din Belgrad.

— La ilustrațiile din nr. acesta. —

Lumea stă încă sub impresiunea ororii produse de măcelul din Belgrad. O duhoare grea de sânge și de moarte se ridică din aceste scene tragice. Soldații bătuiți la Slivnița s-au luat revanșa împotriva unor femei, împotriva unor persoane surprinse în somn. Până și tinera și nevinovată copilă a unui ministru a trebuit să plătească cu viața crima de a iubi pe tatăl ei până la moarte. Pretorienii Romei au ridicat adese ori mâna lor asupra stăpânului despot; înse chiar în aceste timpuri de rafinerie și de înverșunare în crușime, nu s'a văduț un măcel așa de odios ca cel din Belgrad. Se poate ca politica să arunce vëlul peste acest morman de grozăvii: toate valurile Oceanului, toate parfumurile Arabiei — Shakespeare a spus-o de mult — nu vor fi de ajuns ca să imprășcie duhoarea, ca să ștergă petele de sânge, care odată vërsat, stă martor vecinic al crimei.

La săptămână după sevërsirea măcelului, li s'a dat voie ziaristilor străini să între în conașul din Belgrad. Cele ce le-au văduț, i-au îngrozit. În vestibulul ce conduce la camera de culcare a părechii regale, se pot vedea urme de arsuri de dinamită. În pãretele de lângă pat se vëd urme cauzate de gloanțe; în camera unde au fost uciși Alesandru și Draga, urme de sânge se vëd pe padiment. În cuier se aflau hãinele reginei. Pe sofa din odaia medicului de curte s'a aflat boa albă a reginei, plină de sânge. Cearceafurile din patură lipsese, ele au fost întrebuintate de atentatori pentru a spëlã sângele de pe parchet. Ziaristilor li s'a arãtat locul unde părechea regală a cãduț moartă și fereastra prin care au fost aruncate cadavrele lor. Gulerul reginei, pe care nefericita apucã să și-l pună pe umeri, atentatorii l-au uitat în odaia de baie. Și acest guler e plin de sânge. Celelalte vestminte le-au ars.

Împãratul și regele Francisc Iosif, respundënd la depeșa prin care noul rege al Serbiei îi anunțã urcarea sa pe tron, zice: „Fie ca această domnie să reușească în nobila misiune, ce-i revine de a da pa-

cea și liniștea acestei nenorocite țeri, așa de crud încercată printr'o serie de turburări interioare și de a o ridică din starea de adâncă decãdere, în care de curënd a fost precipitată în fața lumii civilizate printr'o crimă inică și blestemată între toate.”

Ziarele din Belgrad, publicând respunsul monarcului Austro-Ungariei, au omis partea din urmã.

Regele Carol a fost foarte afectat când a primit șcirea, că tocmai regimentul a cãruí comandã îi erã încredințatã, a fãcut sãngeroasa loviturã în Belgrad. În urmã a convocat un consiliu de generali pentru a gãsí soluțiunea cea mai bunã. În acest consiliu, în care s'a discutat mult, a fost vorba chiar cã M. S. regele sã renunțe ori ce s'ar întâmplã, de a mai primi comanda vre-unui regiment sêrb, cum cer usanțele internaționale. În sfêrsit s'a decis, ca sã se anunțe de cãtrã M. Sa renunțarea sa la comanda regimentului 6. Conform acestei decisiuni, maresalul general Priboianu a adresat o serisoare primului ministru al Serbiei, dl Avacumovici, prin care anunțã, cã regele Carol renunțã la onoarea de a mai fi comandantul onorific al regimentului 6 de infanterie din Belgrad. Serisoarea maresalului palatului, fãcutã din ordinul suveranului, a fost înaintatã prin ministrul român de esterne legațiunei sêrbeșci din capitalã. Astfel sosind și fiind recunoscut de puteri, regele Petru I va trebui sã disolve regimentul 6. Pentru complectarea cadrelor va reînființã un altul, a cãruí comandã probabil cã va fi oferitã M. S. regelui Carol.

Se discutã mult în ziare cã ce atitudine va luã noul rege Petru Carageorgevici față de sevërsitorii crimei. Ziarele ruseșci scriu cã dënsul nu poate înlãturã bãnuiala de solidaritate cu asasinii, decãt dându-i pe mâna justiției. Ţarul înse în depeșa sa de felicitare nu face alusiune la asta. De alta parte se scrie cã scupcina a decis de a acordã împunitatea tuturor acelorã cari au particiapat la evenimentele din fioroasa noapte. Regele Petru, se scrie, crede cã nu trebuie sã se ocupe de niște evenimente cari au precedat proclamarea sa, mai ales cã adunarea naționalã ar fi votat o mulțumire cãtrã armatã. Astfel nici vorbã de pedepsire. Asasinii sânt considerați drept eroi și sânt serbãtoriți cu entusiasm.

Drept ilustrare a evenimentelor grozave petrecute în curënd la Belgrad, publicãm în nr. nostru de astãzi: portretele nefericitei părechii regale, din zilele când s'au cunutat; o schițã a scenei înfiorãtoare, când conjurații au strãbãtut în odaia unde se adapostise regele și regina și când regele vëdëndu-se tradat, a tras în adjutantul seú necredincios; în urmã alta, care înfãțiseazã crudul spectacol când ucigașii, nemulțumiți cã au ucis pe regele și regina, în selbaticã lor furie animalicã, au masacrat cadavrele lor.

LITERATURĂ.

Epoca lui Mateiú Basarab și Vasile Lupu. Premiul Statului Eliade-Rãdulescu, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generalã din anul 1904 a Academiei Române celei mai bune lucrãri scrise în limba romãnã asupra urmãtorului subiect: „Epoca lui Mateiú Basarab și Vasile Lupu”. (Decis. 12 aprilie 1899.) Terminul presentãrii manuscrisurilor la concurs este pãnã la 1 septembrie 1903.

Carmen Sylva despre tragedia din Belgrad. Ziarele din București aduc informațiunea, că regina României într'un cere de dame a spus că e hotărâtă să scrie un roman despre evenimentele petrecute la Belgrad și terminate cu un măcel ne mai pomenit în istoria omenirii. Una din persoanele, cari au fost prezente la masacrul suveranilor sârbî, ș-a oferit augstei scriitoare serviciile sale.

Sinaia și împregiurimile. Sub acest titlu, dl Al. G. Gălășescu, șeful serviciului spitalelor Eforiei din București, a sos de sub tipar un ghid care, atât în privința conținutului cât și a execuției grafice poate rivaliza cu cele mai perfecte publicații analoge din străinătate. Pe 150 pagini, ghidul cuprinde: Sfaturi pentru călători, un istoric al Sinaiei, informații asupra poziției, climei locale, descrierea castelului, interior și exterior, a monăstirii și celorlalte edificii remarcabile, cum și informații practice complete asupra itinerarului tuturor escursiunilor ce pot fi făcute, escursiuni împărțite în trei grupe: până la 5 klm., până la 20, până la 32 kilometri și escursiuni circulare. Trei chărți foarte minuțios și esact lucrate: Planul Sinaiei, Sinaia și împregiurimile, precum și numeroase ilustrații ale principalelor vederi și poziții fac din acest ghid o lucrare din cele mai complete, indispensabilă ori căruși vizitator al Sinaiei. Prețul acestui ghid este de 2 lei, și se află de vîndare la toate librăriile și pe la chioșcurile de ziare din țară.

Autorii români bucovineni. Dl Leonida Bodnărescu a seos de curînd la lumină în Cernăuți o broșură, care presintă pe toți scriitorii români din Bucovina și amintesc toate scrierile lor. Lucrarea e făcută cu multă sirguintă și e vrednică de recunoștință. Autorul a utilizat tot ce i-a fost la dispoziție. Astfel s'a servit și de revista noastră unde au colaborat mulți bucovineni. Se vede înse că n'a putut să studieze toate volumele, căci au mai ramas afară multe publicațiuni. Lacuna aceasta de sigur se va suplini în ediția a doua. Prețul 1 cor. 50 b.

Lermontov în românește. Mihail Lermontov, celebrul scriitor rus, urmașul lui Pușkin, avînd aceeaș soarte tragică, este puțin cunoscut publicului românesc, lucrările sale ne prea fiind traduse în limba noastră. Dl B. Marian, redactor la ziarul „Universul“ din București, vine și îndeplinește goalul acesta în literatura noastră. Dsa a tradus în limba română una din lucrările cele mai vestite ale lui Lermontov și anume romanul seŭ: „Un eroi al timpului nostru“. Traducerea a apărut în editura librăriei Socec în București. Prețul 2 lei.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Reuniunea română de cînt din Brașov în Baia-mare. Comitetul aranjator al festivităților ce se vor ținea în Baia-mare la 9 și 10 august, cu ocaziunea adunării generale a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, dorind ca succesul moral al acelei adunări să fie cât de mare, s'a adresat la Reuniunea română de cînt din Brașov să dea atunci acolo un concert. Precum aflăm, Reuniunea a primit cu cea mai mare bucurie invitarea.

Concert în Brașov. Reuniunea română de gimnastică și de cîntări din Brașov va aranjă sâmbătă 14/27 iunie un concert cu concursul capelei orăș-

neșei, augmentată prin mai mulți membri ai societății filarmonice, în sala de teatru a Redutei din loc, cu următorul program: 1, Peer Gynt-Suite I și II de Ed. Grieg. 2, Cantată, pentru cor mixt și orchestră de G. Dima. 3, Arie din Odysseus, de M. Bruch. 4, Salvum fac regem, cor mixt și orchestră de G. Dima.

Societatea pentru fond de teatru român. Dl dr. *Elia Dăianu*, protopop gr. cat. în Cluș, rugat de comitetul Societății, a primit însărcinarea de bărbat de încredere al Societății pentru Cluș și părțile sale.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Preconisarea noilor episcopi greco-catolici. Luni s'a ținut în Roma consistoriul papal, care a preconisat pe Pr. SS. Lor episcopii dr. Demetriu Radu și dr. Vasiliu Hossu în scaunele episcopoeșei de Oradea-mare și Lugoj.

Epilogul jubileului din Lugoj. Luni, după serbarea jubileului dieceșei, Pr. Ssa episcopul Radu a întrunit la masă pe toți câți nu plecaseră încă acasă. Și cu aceasta ocaziune s'au pronunțat multe toasturi, s'au cetit telegramele de felicitare. Între aceste în primul loc a cardinalului Rampolla, în numele Papei, răspundînd la depeșa episcopului. Apoi a episcopului dr. Vasilie Hossu, care salută serbarea fițoarei sale diecese. A fost o scenă foarte mișcătoare, când episcopul Radu a ciocnit păharul cu tatăl-seŭ, țeranul Ioan Radu din Uifalēu, apoi l-a sărutat și în urmă i-a sărutat mîna. Aplause și aclamări entusiaste din toate părțile incununară acest act frumos și înălțător.

Noul episcop al Lugojuului. Ziarele anunță, că hirotonirea noului episcop gr. cat. de Lugoj, dr. Vasilie Hossu, se va celebra în Blaș la SS. Petru, adica în 29 iunie v. (12 iulie n.) Actul hirotonirii se va îndeplini prin În. Pr. Ssa arhiepiscopul și mitropolitul dr. Victor Mihályi, asistat de Pr. SS. Lor episcopii Szabó și Radu. Instalarea în Lugoj se va face la o săptămână, adica în 19 iulie n.

Dl dr. Iosif Gall, mare proprietar și membru în Casa magnaților, a dăruit la fondul catedralei din Sibiiu suma de 5000 coroane.

Profesori noi în Brașov. Delegațiunea școlară din Brașov a ales în ședința din sâmbăta trecută profesori ordinari definitivi pe dñii Acsente Banciŭ la gimnasiŭ, dr. Constantin Lacea la școalele reale și Ioan Pricu la școale comerciale superioare.

Profesoară nouă română. *Dșoara Eugenia Bardosy*, fiica domnului inspector de școale în pensiune Iuliŭ Bardosy din Sibiiu, a făcut în Calocca cu eminență esamenul de cualificație ca profesoară pentru școalele civile de fete, și separat ca profesoară pentru limba franceză, cu dreptul de a putea predă în limba maghiară și cea germană.

Promoțiuni. Dl *Atanasiu Oană Moga*, originar din Mag, comitatul Sibiiu, a fost promovat la universitatea germană din Praga doctor în medicină. — Dl *Aurel Szabó* din Lugoj a fost promovat la universitatea din Budapesta doctor în drepturi. — Dñii *Pavel Obedean*, *Simeon Chețian*, *Constantin Dancii*, *Alexandru Barbul* au fost promovați la universitatea din Cluș, la 20 l. c., doctori în drepturi. — Dl *Ioan Negruții* din Blaș a fost promovat la institutul Politehnic din Bupapesta inginer.

Jubileul episcopiei de Gherla, înființată în acelaș an cu a Lugojuului, se va serba în luna lui noiembrie, când se va scoate și un nou șematism jubilar.

Biserica nouă în Gherla. Se știe că în Gherla, reședința unei episcopii gr. cat. române, biserica gr. cat. este atât de mică, încât abia încap în ea câțiva oameni. De și sînt tocmai 50 de ani de la înființarea episcopiei, neajunsul acesta, o adevărată rușine, nu s'a mai îndreptat. Poporenii din Gherla, țărani și meseriași, vedînd că cei ce stau în fruntea diecesei nu fac nimica, din agoniseala lor câștigată cu sudori s'a cumpărat un loc și, precum se serie „Poporului Român”, la primăvară vor începe să edifice o biserică nouă.

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. *George Vodă* și dsoara *Valeria Nemoian* s'a logodit. — Dl *Liviu Ispravnic*, comerciant în Curtiel și dsoara *Victoria Ștefanescu* din Sistaroveț s'a logodit.

Sciri personale. În. Pr. *SSa mitropolitul Mihályi* a dăruit câte 50 coroane fiecăruia din cele 5 coruri, cari au luat parte la festivitățile jubilar ale diecesei Lugojuului. — Dl dr. *Ioan Nedelcu*, avocat în Oravița, a fost ales juriconsult al institutului de credit și economii „Oraviceana”. — Dni dr. *Ioan Margita*, dr. *Ioan Rațiu* din Arad, dr. *George Dubleş* din Romos au făcut în Budapesta censură de avocat. — Dl dr. *Petru Huban*, medic de spital în Budapesta, a fost ales medic cercual în Toranul-mare, comitatul Torontal. — Dl *F. Bogdan*, inginer diplomat, a deschis la Reghinul șasesc un birou tehnic. — Dl dr. *Aurel Grozda*, nou avocat român, ș-a deschis cancelăria în Buteni.

Asociațiunea în Baia mare. Dl protopop *George Șuta* ca președinte, dl dr. *Vasile Lucaciū* ca secretar și tot comitetul ales pentru aranjarea adunării generale din Baia-mare a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român au adresat la publicul românesc din părțile acelea un călduros apel îndemnându-l să primească cât mai grandios Asociațiunea, care își va ținea adunarea generală în Baia-mare la 9 și 10 august an. c.

Reuniunea femeilor române din Sibiu va ținea adunarea sa generală în 28 iunie n. în localul Casinei Române, sub presidiul dnei președinte *Maria Cosma*, secretar dl dr. *Beū*.

Bustul lui Heliade Rădulescu în Târgoviște. Dumineca trecută s'a serbat cu mare solenitate în Târgoviște desvelirea bustului lui *Ion Heliade Rădulescu*, ridicat prin subscripțiune publică, în orașul seū natal. Solenitatea s'a început la orele 11 a. m. prin un serviciū divin, după care au urmat cuvîntările dlor *C. Dumitru*, deputat, delegatul comitetului pentru ridicarea bustului; *G. Adamescu*, delegatul ministerului cultelor și instrucțiunii publice; Un învățător, delegat de colegii seī din județul *Dimbovița*; *Atanasiu*, deputat și primar al orașului. După terminarea solenității au defilat în fața monumentului, în sunetul muzicii militare, elevii gimnasiului și ai școlilor primare de băeți și fete. După miazăzi s'a ținut la gimnasiū o serbare școlară; dl *Păsculescu*, profesor de limba română, a făcut o conferență despre *Ion Heliade Rădulescu*, după care au urmat mai

multe coruri de elevi. Bustul executat de sculptorul *Fr. Stork* este de o asemănare perfectă.

Monumentul lui Cuza Vodă. Dl *Stroe Belloescu*, distinsul filantrop din Bărlad, originar din Transilvania, a luat inițiativa de a ridica un monument lui *Cuza vodă* în satul *Grivița* de lângă Bărlad, unde tot dsa pe spesele sale a clădit o școală primară și acum clădește și o biserică. Monumentul lui *Cuza vodă* se va ridica prin subscripțiuni făcute de țărani, iar restul se va completa de dsa.

Crisa ministerială din Ungaria. Conte *Ștefan Tisza* nereușind să compună un cabinet ș-a depus mandatul. Maj. Sa a însărcinat atunci pe banul *Croației*, contele *Khuen-Hederváry*, să se orienteze asupra situațiunii politice din Ungaria. Acesta venind la Budapesta, a reușit să obțină o învoială mai cu toate partidele. Rentorcîndu-se în Viena, a fost însărcinat cu formarea noului ministeriū, care se va compune, după cum se zice, mai cu seamă din miniștri de pân' acuma.

Tipografie românească în Abrud. Aflăm din „Răvașul” că în curînd se va deschide la Abrud o tipografie românească, menită a respândi lumină și bună învățătură pentru popor. Luînd cu plăcere act de acest progres, dorim din inimă să putem anunța în curînd că și la *Beinș* s'a înființat o tipografie românească.

Aū murit: *Mihail M. G. Stănescu*, student în drept și brigadier stagiar în regimentul 6 Călărași, la 3/16 iunie, în Ploesci, în etate de 21 ani; — *Nicolae Marinovits*, comerciant și proprietar în Reghin, la 8 iunie, în etate de 56 ani.

D I N L U M E .

Noul rege al Serbiei, *Petru Caragheorghević*, căruia o delegațiune a adunării naționale din Serbia i-a remis la Geneva alegerea unanimă a scupeinei de rege al Serbiei, a sosit dimpreună cu delegațiunea în Belgrad mercuri la 10 ore a. m. unde a fost primit cu cel mai mare entusiasm. Dintre puterile mari Austro-Ungaria și Rusia l-au recunoscut; dar Anglia, Franța și Italia nu. Anglia a și rupt relațiile diplomatice cu Serbia.

Un monument al regelui Milan. Sculptorul francez *Antoniū Mercier* fusese însărcinat acum câțva timp de a executa un monument în memoria regelui *Milan* pe care îl comandase tinêrul rege *Alexandru*. Regele voia ca acest monument să fie ridicat la Belgrad, în fața Dunărei, cu următoarea inscripție: *Regi Milano patriae gratitudo erexit. D. Marcier* tocmai terminase maqueta și, după invitarea regelui *Alexandru*, eră să plece la Belgrad pentru a lua oarecari informațiuni pentru doue basreliefuri cari trebuiaū să împodobească pedestalul. Regele *Alexandru* speră să-l poată inaugura în 1904. Maqueta pe care o pregătise dl *Mercier* represintă pe regele *Milan* în costum de major general al armatei sârbeșci, călare pe iapa sa favorită *Zorka*; în fața pedestalului, de-asupra datei 1889, Serbia din veacul al patru-spre-zecelea, o tinêră femeie în atitudine resboinică susține în brațele sale un soldat sêrb, murind. La picioarele sale vulturul sêrb expiră. Pe fața dinapoī a soclului, e tinêra Serbia din 1881, ea se readămă, senină, pe o spadă lată cu doue tăișuri, în

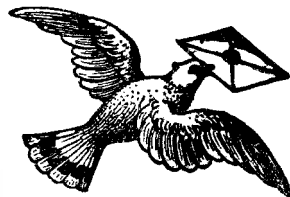
vreme ce vulturul sârb își ia sborul din încrețitura mantiei sale. Tot sculptorul Mercier eră să execute și busturile regelui Alexandru și reginei Draga.

Regele Petru Caragheorghevicî — Român.

Noul rege al Serbiei Petru Caragheorghevicî are moșii în România pe Baragan, unde se ducea mai de multe ori vara. Vorbind odată cu dl Al. Săulescu, unul din vecinii sei, a spus acestuia, după cum scrie „Jurnalul“ din București, următoarele: „— Sunt sârb, este adevărat, dar de origină sunt român macedonean, și me mândresc cu origina mea. — Toate documentele familiare accentuează origina noastră românească. Să știți de la mine că toate familiile din peninsula balcanică al cărui nume se începe cu Cara..., Mavro..., Cerna..., sunt familii românești de origină. Românii din Bălceni au fost deosebiți de celelalte rase prin culoarea feței lor: ei sunt brunî și Turcii, de obicei, îi numiau Cara (negru), Grecii Mavros (negru), Slavii Cerna (negru). De aici familiile mari române și-au derivat numele. Unii au fost numiți Carageorghevicî, Carapetru, Caragiani, Carai-nopol, etc.; alții Mavrogheni, Mavropol, etc.; alții Cernovicî, Cernaiev, etc. Toți sunt români macedonenî de origină, slavisați sau grecisați în cursul timpurilor.“

Avis. Apropiindu-se finea semestrului prim, rugăm pe abonații noștri să binevoiască a-și înnoi de timpuriu abonamentele.

Poșta redacției.

Luna octombrie. Regretăm că nu putem întrebuiți versul trimis, care cuprinde multe sentimente frumoase, dar ele nu sunt exprimate în o formă corectă ca limbă și ca versificatie.

Dlul I. P. in G. Ai dreptate. Afară de cei anunțați de noi, a mai dimisionat din secțiunile Asociației și dl Florian Porcius; dar noi am scris aceasta încă an.

Primul sărut d'amor, „după Byron, din textul maghiar“, ne-a produs multă ilaritate. Ve mulțumim pentru veselia ce ne-ați cauzat.

Salonic. Mulțumim. Ne-am și grăbit să le publicăm.

Lia Măgură. Mulțumim. În curând.

Bl. În hymenul din nr. 22 din greșeală s'a cules dr. în loc de dl.

Viață și iubire. Prea mult pessimism. Doinele se vor publica.

Călimdarul săptămânei.

Dumin. a 3-a după Rusalii, ev. Mat. c. 6, gl. 2, v. 3.

Ziua sept.	Călimdarul vechiu	Călimd. nou
Duminică	15 Pr. Amos	28 Leon
Luni	16 Sf. Uihon	29 (+) Pet. și Pav.
Marți	17 M. Manuil	30 Paul
Mercuri	18 M. Leontie	1 Iulie Teodor
Joi	19 Ap. Iuda, fratele Dlui	2 Cerce. Mariei
Vineri	20 M. Metodie	3 Corneliu
Sâmbătă	21 M. Iulian	4 Udaltic

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDĂS NR. 14/296b.)

BIHOREANA

institut de credit și economii
societate pe acții

în ORADEA-MARE.

Capital social 600.000 coroane.

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plătește interese de 4½%. Darea după interesele de depuneri o plătește institutul.

2. Acoardă împrumuturi ipotecare.

3. Acoardă împrumuturi simple țărănești pe obligațiuni cu caventi (credite personale țărănești.)

4. Escamptează cambii (polițe), efecte și pretensiuni sigure către casse publice cu scadențe fixe.

5. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).

6. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire ipotecară, sau de alta natură.

7. Îngrigesește afaceri economice și tot felul de afaceri de bancă.

6—12

Diracțiunea.

Calicul în a doua ediție.

Pe al doilea semestru din acest an escriem nou abonament la Calicul cu prețul de 3 coroane — pentru străinătate 3.50 franci.

Abonamentul se plătește înainte de 1 iulie v.

Celor ce nu-s „fectori d'at lui bani gata“, dacă ne cer, le concedem plățirea abonamentului ori când în decursul semestrului.

Cu numerî de la începutul anului nu mai putem servi.

Din motivul acesta vom scoate pentru cei ce doresc a posede Calicul de la începutul anului o a doua ediție.

Prețul abonamentului la a doua ediție se reduce pentru primul semestru la 2 coroane; pentru al doilea semestru rămâne tot 3 coroane.

Abonamente la a doua ediție a Calicului primim pînă 'n 15 iulie v.

A doua ediție e condiționată d'un număr de cel puțin atâția noi abonații, cât se recer la acoperirea speselor retipăririi.

Calicul oferă o lectură hazlie, care în veci nu se învecheșce.

Dovadă continuele cereri după esemplare de acum 16 ani, de cari la noi nu se mai află

1—3

Administrația Calicului.